

„Könnyed kommunizmus”

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 17. szám, 2017. április 28.

A liberális történész-gondolkodó Gerő András barátom két dologra allergiás: az antiszemitizmusra és a kommunizmusra. Ami a tematikák fontosságát illeti, teljesen egyetértünk. Viszont éppen ezek kezeléséből fakadnak vitáink. Például az antiszemitizmust illetően, amikor véltlen történész társunkat gondolta ebben elmarasztalandónak, s én nem. Most a második tematika a hangsúlyos. Tudniillik, ha valaki valamire allergiás, sajnos ezt jól tudom magam is, már a legkisebb jelre is felborul szervezetének egyébként normális működése, esetünkben gondolkodásunk, értékítéletünk. Orvosilag: „az allergén kapcsolódik az IgE molekulához, mely előidézi a masztociták és bazofilek degranulációját”.

Az allergén tényező Gerő András írásában (*Könnyed kommunizmus*, ÉS, 2017/12., márc. 24.) formálisan a „*könnyed kommunizmus*”, ahogy lényegében Botka László szocialista ellenzéki mondandóját minősíti. Számára Botka a degranuláció, amely (aki) „*populista*” és „*demagóg*”, „*reformkommunista*”, a mai Magyarország polgárosodását veszélyezteti. Ezen túl is sok jelzöt kap Botka és a szocialista felfogás, például: „*Fel sem merül benne, hogy valaki lehet gazdag, válhat tehetőssé személyes képesség, ügyesség, jó piaci helyzetértékelés okán.*” Majd tovább: „*a polgárosodás értékrendjét nélkülöző gondolkodásban az sem merül fel, hogy valaki saját hibájából is lehet szegény*”.

Kezdjük az utóbbival. E logika és értékrend szerint az lehet saját hibájából szegény, akinek személyes képességeivel (?), ügyességével, jó piaci helyzetértékelésével baj van. Ilyen ma hazánkban több mint 4 millió honfitársunk. Erre már volt történelmi példa; tudjuk, ez *rendszerprobléma* volt, s ma is az. József Attila írta:

„ Sok urunk nem volt rest, se kába, / birtokát óvni ellenünk / s kitántorgott Amerikába / másfél millió emberünk.”

Most ennél egymillióval még beljebb vagyunk. András, nem térek ki arra, hogy ha hazánk polgárainak majd' fele lehet „*saját hibájából*” szegény, akkor ennek mi az oka. Csak nem a rendszer? A helyzet azonban a majd évszázaddal ezelőttinél is rosszabb: ma nem óvják birtokunkat, hanem *elorozzák az általunk teremtett*, illetve az Európai Unió által juttatott, az *ország fejlesztésére szánt javakat*. Az előbbibe beleértve a Gerő András által említett, szerinte „*az államszocializmus szellemétől áthatott*” magánnyugdíjpénztár milliárdjainak az államosítását, amiről – szerinte – éppen ezért Botka nem beszél, holott „*az a magántulajdon elleni legkomolyabb kormányzati támadás volt*”. Éppen hogy nem. Ez programozott, *tudatos mozzanata volt egy új magántulajdonosi réteg létrehozásának*. Vitáink Andrással jórészt teoretikusak, ezért pontosítsunk: a magánnyugdíjpénztárba helyezett pénzünk *nem magán-, hanem személyi tulajdonunk, az enyém, a tiéd, a szomszédodé (volt)*. A szocialisták, így Botka is *elkötelezett a személyi tulajdon védelmében*. A magántulajdon más, az olyan tulajdon, amely alkalmas, sőt, az emberi alkotó géniusz mellett, azt alkalmazva, egyedül alkalmas arra, hogy új értéket és így akár extraprofitot teremtsen annak, *akinek a birtokában van*. S ezek a kevesek. Németül úgy hívják: das Kapital.

Magántörténet. Apám könyvtárában volt a kötet, természetesen magyarul: *A tőke*. A gerince kicsit kopott volt, apám, az orvos és baloldali gondolkodó gyakran olvasta, ezért az ékezet nem volt pontosan kivehető rajta. Belelapoztam, s nem azt találtam, amit kamaszodva vártam. De felkeltette érdeklődésemet, azóta is forgatom. Érdemes, azoknak is, akiknek Karl Marx neve ab ovo nem elutasítandó, s ezzel nem Helenére utalok.

A fő támadás céltáblája a Botka-program „fizessenek a gazdagok” adóprogramja. Ez valóban megoszthatja a vagyonos réteget, akik közül sokan támogatnának egy olyan kormányt, amely nem a „csókosok” korrupt csapatának osztaná a pénzt. Ez az a réteg, a liberálisok, akiknek el kellene gondolkodniuk, akárcsak Andrásnak: jogos-e kérni hozzájárulást a társadalom szegényei életének jobbításához? András szubjektív: saját, 200 lóerős, az igen öreg autójára 2009-ben kivetett 45 000 forintos luxusadón háborog – jogosan. Ma mindkettőn 300 lóerős körüli autókön járunk – az enyém 13 éves, az övé fiatalabb és környezetkímélőbb, hibrid. Egyikünk sem fizet luxusadót. Én vállalnám, és vállalom is, önként. Gondolom, ebben egyetértünk: lehetőségeinkhez képest, *önként* járuljunk hozzá a társadalmi igazságtalanságok mérsékléséhez. Ez a liberális hozzáállás, ennyiben én is liberális vagyok. A ballib plusz ehhez az, hogy én is, akárcsak Botka, szükségesnek látom ennek törvényi garantálását. S ez ma nincs meg. Igenis: *legyen több fokozatú adózás*, a bevételek szerint. Mert jól kitalálták, hogy Mészáros Lőrinc, alias Orbán Viktor is annyival adózzon milliárdos bevételei után, mint a szűkségmunkások. (Persze az előbbiek pontosan tudják, miként kerülhetik el még ezt is – offshore, ma már külföldre kicsempészsve.) András azt írja a gazdagok védelmében: a gazdag *„olyan javakat is fogyaszt, amelyeket a szegényebbek nem, s természetesen ezek után megfizeti a ma 27 százalékos forgalmi adót, amely az államot gazdagítja”*. Milyen javakat fogyaszt a gazdag, amit a szegények nem engedhetnek meg maguknak? Bizonyosan nem a kenyér az, de nem is a kaviárról beszélek, hanem most éppen a médiabirodalom, ami elhülyítheti, az elnyomó hatalom pártjára állíthatja a szavazókat. S ezek után kérdezem, kit gazdagít ez a 27 százalék?

Az *esélyegyenlőség* programjáról Gerő András azt állítja, hogy ez *„kommunista típusú megközelítés”* Botkánál, ellentétben *„a polgári teljesítményelv”* kibontakoztatásával. Azután azonban magának is ellentmond: megkérdőjelezi, hogy a teljesítményelv *„gyakorlati biztosítása mennyire volt hatékony”* a polgári körülmények között. A kritika jogos, azonban tudjuk: a felvilágosodás, majd a francia forradalom, valamint a liberalizmus alaptételéről van szó. Akkor miről beszélünk? Miért támadjátok?

Az *esélyegyenlőség* akár polgári értelmezésének is az elutasítása után következik a *vagyonegyenlőség* kritikája: *„A kommunizmus ugyanis teljes vagyoni egyenlőségben gondolkodik”* – rója fel Botkának, hogy hirdeti. Hát ez nem így van: sem Botka, sem a kommunizmus nem vagyonban gondolkodik, azt véli, hogy mindenki számára meg kell teremteni a lehetőséget, az anyagiakat is, hogy tehetségéhez mérten, *„ügyességgel, jó piaci helyzetértékelésével”* – idézet Gerőtől – munkálkodhasson, alkothasson a közösség érdekében. *Vagyis vagyonról szó sincs*. S ezt nem kell összekeverni azzal, hogy a sztálini diktatúra rendszere, amelynek semmi köze nem volt a szocializmushoz, amint a kommunizmushoz sem, hogyan *pauperizálta*, vagyis nem *„proletarizálta”* (amint Gerő állítja), hanem tette szegénnyé, nyomorulttá – ezt nem fokozom tovább – a társadalmat, az új társadalomért felkelt s benne reményt találó embereket.

Gerő András gondolatmenetének lényege valami olyasmi, amit az utolsó sorai tartalmaznak: *„A polgári Magyarország számára nem a kommunizmussal ízesített szocializmus az alternatíva.”* Nos, ezzel van a fő vitám. Ha az *ÉS* 12. számába belelapozna András, olvashatná *A zuhanás folyamatos* című, Ligeti Miklóssal készített interjút. Ma nem a polgári Magyarország problémáiról van szó, amit védeni kell a „könnyed kommunizmus” ellen, hanem egy olyan országról, amelynek demokráciáját éppen most *„degranulálja”*, morzsolja szét a diktatúrára törő hatalom. El kell döntenünk, melyik oldalra állunk. Ma csak kettő van.

(A szerző történész)